

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת תצוה שבת זכור י"ג אדר ה'תשע"ג | גליון 543

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינאו שליט"א

לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד

"וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵיתָן וְנֵר קִתִּית לְמֵאוֹר לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד" (כז, כ). מובא בספרים הקדושים, שהמנורה שבבית המקדש רומזת לחכמת התורה, ורמז לדבר, כשם שששת קני המנורה היו פונים לעבר הנר האמצעי שבמנורה, כך גם בלימוד התורה על התלמיד לכופף את קומתו הרוחנית לפני רבו, עליו לראות את רבו כנר האמצעי המשפיע אורה לכל סביבותיו. וכשהתלמידים מייחדים לב ומטים אוזן לשמוע את דברי רבם, ועינם פקוחה לראות את הנהגת רבם ונותנים לב לזכור את כל שראו ושמעו, הרי הם תלמידים אמיתיים.

טרם שנכנסים לרב ללמוד ממנו תורה וחכמה, חייבים לדעת יסוד גדול, שכל תלמיד חייב להיות כלי קיבול לכל מה שראה ושמוע מרבו, ואף בעתיד יהא עליו להעביר הלאה את כל מה שקבל מרבו. זוהי דרך מסירתה של התורה מדור לדור, לשמוע ללמוד וללמד. זה מה שנרמז בפרשתנו "וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ - לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד", התלמידים מתקרבים לרבם לקחת ממנו לקח טוב, כדי שיוכלו להעלות מאור תורתו "נֵר תְּמִיד" לדורות הבאים.

כך התבטא רבנו הקדוש - רבי יהודה הנשיא, על שורש השגותיו הכבירות: 'האי דמחדדנא טפי מחבראי, דחזייתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואלמלי חזייתיה מקמיה הוה מיוחדדנא טפי' (עירובין יג, ב). כלומר, מיוחדד אני ושנון מחבירי, מפני שראיתי את רבי מאיר מאחורי, ואילו ראיתיו מלפני היתי שנון עוד יותר. הרי, ש'ראייתו' של רבי הקדוש את רבי מאיר, התבוננותו בדרכיו ובמעשיו, היא זו שהחכימתו מעל כל חבריו. כך מסופר על רבי משה סופר זי"ע בעל ה'חתם סופר', שהיה ידוע בהתבטלותו לפני רבו, וכתלמיד מובהק שקד לפני רבו איש האלקים רבי נתן אדלר זי"ע. בניו

מספרים, כי אחרי שדבק ברבו ועזב את בית אביו, 'לקחו רבו לביתו, מפתו אכל ומימיו שתה, והיה בן ביתו ממש, ועזב את אביו ואמו ודבק ברבו בדביקות גדול'. הדבקות המוחלטת ברב, היא זו שנוטעת כוחות בתלמיד להיות שנון ומחודד, ומוזכה אותו לשאת את לפיד התורה, ולהעבירו הלאה לדורות הבאים.

אלו הבאים למלאכת הקודש ללמוד תורה, צריכים לשים אל ליבם, שלומדי התורה מתחלקים על פי רוב לשלושה, יש את הסוג האחד **החפצים בכל נפשם ומאודם ללמוד**, שקועים הם בלימודם עד למעלה מראשיהם, כרוכים אחרי רבותיהם ואזנם פתוחה לקלוט כל הגה ושיח שנשמעים במחיצת רבותיהם, ויש להם שאיפה ומטרה בלימודם. הסוג השני, הם אלו **שבאים ללמוד מפני ש'כולם עושים כך'**, אין להם שאיפה מיוחדת, אין להם תוכנית עצמית, אך הם נמשכים אחר הזרם ואחרי החברה. הסוג השלישי הם אלו **שבאים ללמוד כמי שבא אל 'עיר מקלט'**, אין להם היכן לפנות, אין להם להיכן ללכת, אז הם יושבים במסגרת ה'גלות' שגורו על עצמם עד ש'גאלו'.

שלושת הסוגים הללו אינם קיימים רק בלומדי התורה, אלא גם בשאר מקצועות החיים. ישנם כאלו שדרכם **סלולה להם** וחיייהם מלאים אתגרים חיוביים. ומן הקצה השני, ישנם את אלו ש**מחפשים גאולה ומקלט** לנפשם בעיסוק זה או אחר. כל אדם חייב לזכך את מעשיו בבחינת "וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵיתָן", **שיתברר ויתאמת אצלו מה חובתו בעולמו, ולהיכן ישים את מגמתו וחפצו**. ואז כשידע את תפקידו, תורתו תהא משתמרת ומלאכתו תהא מתברכת, ויהיה מתעלה בתורתו ובמעשיו כל הימים, בבחינת - "לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד".

דברי הימים

ט"ז אדר ה'תפ"ב (1722)

פורים למשפחת מיוחס

הגאון רבי רפאל בכר שמואל

מיוחס **זצוק"ל** מחבר ספר 'פרי האדמה', נשלח לקושטא בהיותו בן עשרים ושמונה שנה, כדי לבטל גזרה מעל ראשי יהודי ירושלים שנאנקו תחת ידו של הפחה האכזר, שכלא את הראשון לציון הצדיק רבי משה מיוחס, סבו של רבי רפאל והטיל עליו קנס כבד. לאחר שבחסדי ה' עלה בידי להעביר את רוע הגזרה, שם פניו לאלכסנדריה כדי להשתטח על קבר אביו, ומשם עשה את דרכו לישראל רכוב על גבי חמור. ביום **ט"ז אדר ה'תפ"ב** (1722), כשהיה בדרכו, פגע בו תשעה שוודדים, הרגו את חמורו ושללו ממנו את כל רכושו, והותירוהו כשעל גופו חלוקי וד' כנפות. ולא הרזו בזה את צמאונם עד שהיכוהו והפילוהו ארצה, ואחד מבני השוודדים, הניף את חרבו ורצה להכותו בצווארו. וכך כתב על גבי **'מגילת יוחסין'**, 'מהשם היתה זאת, ובזכות אבותי הקדושים יע"א, עמדה לי גם זכות ירושלים עיר הקודש, כי תיכף נשברה החרב לשניים. וכמו כן עשו כל התשעה וחרבותם תשברנה. ואני העני לא הרגשתי בי, שנעשה צוארי כאבני שיש'. אחרי שהתרחקו ממנו השוודדים, אחוזם השיתוק ונמלכו ביניהם והחליטו לשוב אליו ולהשיב את כל אשר לקחו מידו, ולבקש את מחילתו למען ימחל להם עוונם. 'ולא יכלו לדבר עימי מפחד ה' ומהדר גאונו, והם צועקים במר נפשם - 'מחול לנו! הרי שלך לפניך!'. ואותו פרק זמן נתגלה אליו אדם אחד ופניו כלהבי אש ושאלני לאן דרכי, ענית לו 'לירושלים' ובתוך רגע הגעתי לעיר קדשנו ותפארתנו - ירושלים'. את יום הצלתו קבע רבי רפאל, ליום טוב לו ולזרעו עד עולם. יום זה מכונה בקרב משפחתו 'פורים למשפחת מיוחס'.

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
18:48	18:08	16:56	ירושלים
18:45	18:10	17:11	ת"א אשדוד
18:44	18:09	17:01	חיפה
18:46	18:10	17:11	ב"ש

לְיְהוּדִים הֵיִתָּה אֲזָרָה וְשִׁמְחָה

מוסדות "שובה ישראל" מאחלים לכל בית ישראל

פורים שמחה!

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינאו שליט"א להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

קבעוני לדורות

אמרו חז"ל (מגילה ז), אמר רב שמואל בר יהודה, שלחה להם אסתר לחכמים 'קבעוני לדורות'. שלחו לה 'קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות'. שלחה להם 'כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מזי ופרס'. ויש לשאול, היכן ראינו במגילה ששלחה אסתר לחכמים וביקשה 'קבעוני לדורות!'. הגאון המוסמך רבי אישיהו פינטו זצוק"ל בספרו 'מאור עיניים' (ספ) כתב, ואפשר שהמקור הוא ממה שנאמר (אסתר ט, לב) 'ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה ונכתב בספר', שפסוק זה לכאורה מיותר, שהרי כבר כתב קודם (ט, כז) 'קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם'. אלא, "קיימו וקבלו היהודים" - מדובר בעשיית משתה ושמחה "להיות עשים... בכל שנה ושנה". אבל על ענין קריאת המגילה לשם ולתהלה בכל שנה, שיקבעו לדורות - זהו מה ששאלה אסתר לחכמים. ונרמז בכתוב 'ומאמר אסתר' - מה שאמרה אסתר ושאלה, הוא "קים דברי הפרים" - שיקיימו קריאת דברי הפורים שהוא קריאת המגילה. וזהו שכתב "את כל תקף לקים את אגרת הפרים", שהוא קריאת המגילה הנקראת כאגרת. מכאן שלא היתה שאלתה על קיום ימי משתה ושמחה, רק על עסקי קריאת המגילה, שהיא כאגרת. וכשהשיבוה החכמים שמתוך הקריאה יתעורר איבה וקנאה עלינו מהאומות, אז חזרה להשיבם, כי אין לחוש לקנאת אומות העולם, לפי שכבר 'ונכתב בספר' - "הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מזי ופרס", ומשם יראו וידעו מה שאירע להם על ידי ישראל.

איש ואשה

שזכו

המנורה והארון

שני כלים מיוחדים שהיו בבית המקדש, מסמלים את התורה הקדושה. והם: המנורה המאירה לעולם, הנמצאת בהיכל מסמלת את חיצוניות התורה, הכוללת דינים הלכות ופירושים, והארון הנמצא בקודש הקודשים ובתוכו היו גזוזים לוחות הברית שעין אדם לא שזפתם - מסמל את פנימיות התורה.

הבית היהודי הוא מעין בית מקדש, המנורה המאירה לעולם מסמלת את תפקיד האיש, העוסק בעסק התורה הקדושה, הרבצת תורה ברבים, ואף תפקידו להביא פרנסה לביתו הוא תפקיד הנעשה לרוב מחוץ לבית, בהנהגתו הישרה בכל עניניו בחוץ, הוא זוכה לקדש שם שמים ברבים. לעומת זאת ארון הברית מסמל את תפקיד האשה - הזוכה לקדש שם שמים בסתר, ולדאוג לפנימיות הבית, לחמימות הקן המשפחתי, להכין את המצע המתאים שיתרום לעזרתו ולקידומו הרוחני של הבעל, וגם של הילדים. מכאן שלאיש ולאשה תפקידים שונים בעולם, ואכן נבראו הם עם כוחות נפש שונים אך מיוחדים ומתאימים לתפקידם הנבחר. האיש והאשה כל כך שונים עד כדי כך שאמרו חז"ל (שבת סב.) 'נשים - עם בפני עצמן הם'. וב'תורת אברהם' (עמ' רב) כתב 'כי כוחות הנפש שלה אחרים לגמרי, וחילוק של אשה מאיש הוא כחילוק של עם מעם'. דרך המחשבה של האשה ואופן תגובתה עשוי להיות כל כך שונה ובלתי מובן לאיש כלל. מסופר על תלמיד שפעם בא לקחת את רבו לשמחה משפחתית, אל הנסיעה היתה אמורה להצטרף גם הרבנית. הרב שיצא את הבית פנה אל רעייתו ואמר לה שהם ממתנים לה ברכב. חלפו דקות ארוכות מאד עד שהרבנית הופיעה בפתח הבניין, ולמרות זאת נותר הרב שלו ומאיר פנים. בראשו של התלמיד חלפו תמונות מביתו הוא, על אין ספור הפעמים שהוא היה מוכן ליציאה והתעכב 'בזכות' אשתו, כמה כעס ועוגמת נפש גרם לו הדבר, תמיד היה מחמיץ לה פנים, או זורק לעברה עקיצה. ואלו לעומתו, נראה היה כי הרב ניחון בסבלנות לא טבעית. בהזדמנות הראשונה פנה התלמיד אל הרב ושאלו איך הוא נותר רגוע למרות העיכוב של אשתו. ענה לו הרב את דברי 'תורת אברהם' 'אם יחסר לאדם הידיעה כי יש הבדל בין כוחות הנפש של האיש וכוחות הנפש של האשה, אי אפשר לו בשום אופן לצאת ידי חובתו גם בנוגע לאשתו' - המש"ך הרב ואמר - 'טבעה של האשה להתעכב על הפרטים הקטנים, שעבור האיש אינם בעלי משמעות, אך עבורה הם חיוניים. צריך האיש לדעת זאת מראש, עצם הידיעה תורמת לתכנון את הדברים באופן שלא יסתור את צרכי האשה, לכל אורך מהלך החיים המשותפים'...

ברמראות

ואתה תצנה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך פתית למאור (פ, ט)

דרשו חז"ל (שמו"ר פרשה לו), אמר לו הקב"ה למשה "ויקחו אליך שמן זית זך", לא שאני צריך להם, אלא שתאירו לי, כשם שהארתי לכם. פירש הגאון רבי יוחס ליבוביץ זצוק"ל משגיח בשיבת 'מיר', רגילים אנשים כשהם מיטיבים לזולתם, לסרב לקבל משהו בתמורה לטובתם. לכאורה, הנהגה זו הינה סמל האדיבות והנימוס. ולא היא. נוח להם לאותם מיטיבים שישארו מקבלי ההטבה אסירי תודה כלפיהם עד עולם. בא הבורא ולימדנו מתורת המידות, היטבת לחברך - תן לו הזדמנות להשיב לך טובה, ובכך תהיה הרגשתו שלימה ונוחה, שגם בכוחו להשיב לך טובה. 'שתאירו לי, כשם שהארתי לכם', וכי יש לו להקב"ה כביכול צורך בהארתנו? ודאי שלא! ומדוע עשה הבורא כך? לכבודנו ולטובתנו, שלא נשאר חייבים טובה, ונחוש בזויים ומושפלים.

ועשית על שוליו רמני תכלת... ופעמני זהב בתוכם סביב (כח, לו)

ביאר האלשיך הקדוש כי באה התורה ללמדנו כיצד ינצל האדם מחטאות הלשון? והוא כאשר תהיה שתיקתו של האדם כפליים מדיבורו. ורמז לדבר "ועשית על שוליו רמני תכלת... ופעמני זהב בתוכם" כאשר שהיה הפעמון בתוך הרימון כך היה רימון בתוך הפעמון, כי פעמון ורימון היו מסודרים זה אצל זה. והוא מוסר מאבינו שבשמים ללמדנו דעת, כי אין דבר טוב יותר מהשתיקה. לפי שהפעמון היה כעין זוג בענבל, המקשקש בתוכו כלשון המקשקשת בתוך הפה, והיה משמיע קולו "בבאו אל הקדש".

והרימונים היו חלולים וסגורים ומרמזים על פה סתום אשר לא נשמע קולו. והיה הפעמון בין שני רימונים, ללמדנו, כי בין ב' שתיקות יהיה דיבור אחד. כי לא לחינם נתן הבורא לאדם ב' עיניים ופה אחד, להורות לו שחצי ממה שיראה בעיניו - ידבר.

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (כח, ב)

מדוע נכפלה הלשון "לכבוד ולתפארת"? דרשו חז"ל (שמו"ר פרשה לח) על הפסוק (כט, א) "וזה הדבר אשר תעשה להם" שנאמר (משלי ג, לה) "כבוד חכמים ינהלו" - אין 'כבוד' אלא תורה... למה כתוב באהרון הכהן כבוד? על שיגע בתורה... וכן אתה מוצא באהרון מה כתיב (מלאכי ב, ו) "תורת אמת היתה בפייה", מה אמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות כח, ב) "ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת", וכל זאת בזכות התורה שהיה יגע בא, הוי "כבוד חכמים ינהלו". בספר 'שלמי יו"ט' מבואר, שמדרך העולם אם אדם מלביש עצמו בבגדים יקרים ונכבדים, והוא אינו ראוי להם, הרי הוא נעשה לשחוק בעיני כל רואיו, כי האדם צריך להיות ראוי למלבושי כבוד. שזה מה שאמר איוב (כט, יד) "צדק לבשתי וילבשני" שהיה הצדק לבוש היאה לו, כפי שהיה מראיתו מבחוץ כן היתה תבניתו מבפנים, ולא ע"מ לרמות בני אדם. אף אהרון הכהן שנתלבש במלבושי קודש היקרים מפנינים, היה ראוי להם בזכות התורה. והוא שנאמר "ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך" - אלו מלבושים חשובים וקדושים "לכבוד" - בזכות התורה הנקראת 'כבוד'. ומאחר ו'תורת אמת היתה בפייה' היה לבושו של אהרון נאה ומתאים עליו ו'ולתפארת' לו, בבחינת "צדק לבשתי וילבשני".

קריאת המגילה

‘אמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום’ (מגילה ד, א), מספרת הגמרא שבני הישיבה סברו בתחילה שכוונת רבי יהושע שאת המגילה יש לקרוא בלילה. אולם ביום יש ללמוד במשניות מסכת מגילה. לבסוף הבינו שכוונת רבי יהושע היתה לשנות – לקרוא את המגילה בשנית ביום.

שואל ה'בני יששכר' בספרו 'דיח זודאים' מדוע נקט רבי יהושע בלשון שניתן לחשוב שכוונתו הייתה למשניות של מסכת מגילה? ותרוץ, שנס פורים היה מלושב במאורע טבעי, ולמרות זאת היה כולו פלאי פלאות בעליונים ובצבא מרומים, וכל מה שהאדם ישנה וימשמש בהשגת הנס - ישיג וימצא בו טעם חדש ללא גבול. כפי שמוצא האדם טעם חדש בלימוד התורה, כל זמן שיחזור עליה וישנה בה. לכן אמר רבי יהושע חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום – שאם יתבונן כראוי, ימצא בקריאת היום טעם חדש שלא הבחין בו אתמול.

זמן קריאת המגילה כל הלילה מצאת הכוכבים ועד לעלות השחר וביום מהנץ החמה ועד שקיעתה. הכל חייבים בקריאת המגילה, ומצוה מן המובחר לקרואה עם הציבור ברוב עם משום פרסומי ניסא. אף נשים חייבות במקרא מגילה שאמרו חז"ל 'שאף הן היו באותו הנס'. ומחנכים גם את הקטנים שהגיעו לגיל חינוך לשמוע מקרא מגילה.

צריך לדקדק היטב בקריאת המגילה שלא להחסיר אפילו תיבה אחת, שאם חיסר אפילו תיבה אחת לא יצא ידי חובתו. כמו כן יש להקפיד בשמיעת המגילה לשמוע את כל התיבות מפי הקורא, ולכן אסור לדבר בעת קריאת המגילה. ה'אבודרם' כותב שנהגו תינוקות להרעיש בזמן הזכרת המן בקריאת המגילה. רבי יעקב מעמדין סיפר על אביו ה'חכם צבי', שהיה רוקע ברגליו בעת הזכרת המן. וכן נהגו גם גדולי ישראל רבים בהם ה'חפץ חיים'. ואילו ה'בן איש חי' היה נוהג להרעיש בהמן הראשון והאחרון שבמגילה בלבד. וכתב ב'כף החיים', שבכל פעם שמכים בהזכרת המן, חובטים את המן בגיהינום. מכל מקום, במקום שנהגו להרעיש באמירת המן, ימתין השליח צבור עד שיעבור הרעש, ויחזור שוב על המילה האחרונה. ומי שלא שמע איזו מילה מהשליח צבור ויש בידו מגילה כשרה, יאמר בפיו את המילה שהחסיר מהמגילה שבידו.

כתב הרמב"ם (בהקדמה למניין המצוות) 'וצונו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועתנו, כדי לברכו ולהללו'.

בן יעשה לו

דרשו חז"ל, שלש מאות שישים וחמשה יועצים היו לו להמן ולא היו יודעים כורש אשתו. אמרה לו אם מזרע היהודים מרדכי אין אתה יכול לו, אם תאסרהו כבר יצא יוסף מבית האסורים. אם תפילהו לתוך כבשן האש, כבר יצאו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש. אם תשליכוו לבור, כבר יצא דניאל מגובא דאריותא. אלא, יעשו עץ גבוה חמישים אמה.

ימים רבים התהלך המן שמח שמחה מרובה, על כי תאוותו עומדת להתקיים להרוג ולאבד ולהשמיד את כלל ישראל. אך ברגע אחד התהפך הכל, שהרי ישועת ה' כהרף עין. וכאשר הנפילה של הרשעים מתחילה אין מעצור, וכל דבר אשר חשב לעשות - בן יעשה לו, ועל העץ אשר בנה למרדכי, תלו אותו ואת בניו.

ברגעיו האחרונים, חיפש המן את אשתו אשר היא יעצה לו את כל הרע, וביקש את תמיכתה ועזרתה. ומה עונה לו זרש אשתו הרשעה? 'אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו'. וכי לא ידעה זרש שמרדכי מזרע היהודים, מדוע אם כן יעצה כך לבעלה?! אלא, גם זה היה חלק מן העונש של המן, שהיועצים אשר הלך אחריהם הם הניחוחו והשאירו אותו בודד בפני הצרות הגדולות.

כך בכל דור, יש המן וזרש, המחפשים להרוס את דרך התורה והמצוות, והקב"ה מצילנו מידם. אך סופם של כל הרשעים, רעה רודפת רעה ואחריתם עדי אובד "על בן לא יקמו רשעים במושפט".

לאורם נלך

רבי יהודה החסיד זצוק"ל - בעל 'ספר חסידים' - י"ג אדר ד'תתקע"ז (1217)

את חותמו אף לדורות הבאים. הידוע מבין ספריו הרבים והרחבים מיני ים הוא 'ספר חסידים' המדריך את בני דורו בענייני יראת שמים. כמו"כ ידועה צוואתו בשם 'צוואת רבי יהודה החסיד' הכוללת דינים ומנהגים רבים. בישיבת הידועה ברגשבורג, למדו מאות תלמידי חכמים גדולים ומפורסמים ביניהם רבי אליעזר מוורמייזא בעל 'הרוקה', ורבי יצחק בן משה בעל 'אור זרוע' - זיע"א.

בשנה האחרונה לחייו חלה רבי יהודה החסיד, וחוליו הכביד עליו, בשבת פרשת תצוה - פרשת 'זכור' - ט' באדר ד'תתקע"ז (1217) גבר עליו חוליו ותלמידיו נאספו סביבו ודיברו עימו בדברי תורה, התגבר הצדיק על חוליו והשיב להם דבר דבור על אופניו. ב"ג באדר נשבה ארון האלוקים ויצאה נשמתו בקדושה ובטהרה. מספרים, שבשעה שערכו היהודים את לווייתיהם, נהג השוער הגוי לצלצל בפעמון התלוי בשער דרכו היו מוציאים את הנפטרים, בכדי לצערם. טרם פטירתו אמר רבי יהודה לתלמידיו כי אם הוא בן עולם הבא, פעמון זה ייפול בהלוייתו. ואכן, כאשר הובילו את מיטתו של רבי יהודה החסיד דרך שער זה, מיהר השוער לעשות כדרכו, ונפל השער עם הפעמון על השוער ונהרג, ונתקדש שם שמים בחייו ובמותו, זיע"א.

רבי יהודה החסיד זצוק"ל נולד בין השנים ד'תת"ס-תת"צ בגרמניה. אביו רבי שמואל היה תלמיד חכם מופלג, צנוע וענו עד שקראוהו בני דורו 'החסיד הקדוש'. וסבו היה רבי קלונימוס הזקן. בהיותו ילד ארע לרבי יהודה החסיד נס כפי שמוצא בספר 'שלשלת הקבלה' (דף נד) 'וקבלתי מחכמי הדור, כי בלכת רבנו יהודה החסיד לבית הכנסת, עבר קרון אחד מאחורי בית הכנסת בהיותו שם, והקרון היה לוחצו מאד, ונעשה לו נס ויפתח הקיר את פיו ויקבלהו בתוכו וניצול. ועדיין נראה הרושם'...

עוד בהיותו צעיר לימים נתפרסם גודל שיעור קומתו בנגלה ובנסתר, תוך פרק זמן קצר נישא שמו של רבי יהודה בהערצה, ואף שליטי העיר ביקשו את קירבתו, ונהנו לשוחח עימו בעניינים שונים. מסופר שפעם שאלו ההגמון מדוע דופקים היהודים על הכתלים בהזכרת המן, אמר לו רבי יהודה 'כל דפיקות שדופקים כאן על הכתלים, דופקים להמן בגהנום'. שאלו ההגמון 'מניין לך?'. אמר לו רבי יהודה 'בא ואראך!' הלך עימו והראהו פתח הגהנום וראה שאכן כן הדבר. פתח אותו הגמון ואמר 'אם הייתי אצלכם הייתי מסייע לכם להכותו'... כח קדושתו העצום של רבי יהודה החסיד השפיע על בני דורו וטבע

"שנים ליום תמיד" - כל יהודי חייב לשאת עימו בכל יום לכל מקום, בקביעות - שני "תמידים": "שוייתי ה' לנגדי תמיד" - "והטאתי נגדי תמיד". רק כך יהיה בידו לעלות בדרך העולה בית א-ל. (עלינו לשבח)

מזל דגים

דגים. לפליאתם, לא עלה בחכתם אפילו לא דג אחד. אף הדייגים ששבו עם סירות הדייג לא הצליחו להעלות ברשתותיהם דגים כלל. גם בימים שלאחר מכן, לא עלה בידי הדייגים לדוג דגים. השמועה על תעלומת העלמות הדגים מהים נפוצה במהרה. הדייגים איבדו באחת את פרנסתם, ותושבי העיר נאלצו לוותר על מנת הדג שהתרגלו אליה. הממונים על מטבח ה'ביי' מושל תוניסיה בארמון המלכות, נאלצו למצוא פתרונות לספק למלכם את מנת הדג האהובה עליו, הם השתמשו בדגים מלוחים ומעושנים שעדיין היו על מדפי המזווה בארמון. באחד הימים, נתעורר המלך לשאול 'מדוע אינכם מגישים לפני דגים טריים?!'. היושבים לצידו מהרו להסביר למלכם על התופעה המוזרה הפוקדת את אזורם הידוע כמשופע בדגים. השר שהתארח בסעודת המלך הוסיף ואמר 'ודאי גרמו לכך היהודים, צווה להביא את רב היהודים לפניך שידאג להשבת הדגים אל הים'. נתכעס המלך ביותר, ועד מהרה הובהל רב היהודים אליו. 'יודע אני כי ידכם בדבר העלמות הדגים מן הים' - הפנה המלך אצבע מאשימה אל הרב - 'אם תוך שלושה ימים לא ישובו הדגים אל המים, תגורשו מבתכם'. הרב שנדהם מהאשמה החמורה, ניסה להתחנן על המלך שיחוס וירחם על היהודים 'אף לנו צר על חסרונם של הדגים, אין הדבר תלוי בידנו, וכי כיצד נוכל לצוות על הדגים לחזור למושבותיהם?'. לא אבה המלך לשמוע את דבריו ושלחו מעל פניו בחרי אף, כשהוא שב ומוהיר 'עומדים לרשותכם שלושה ימים בלבד, אחרת מרה תהיה אחריכם!!'.

כששמעו היהודים על הגזרה החדשה הורו לשוב ולקבץ את כל היהודים אל בתי הכנסיות לזעוק אל ה' במר ליבם. שמעו זאת הבנים של האב הישיש, ומיהרו אליו לספר לו על השתלשלות העניינים. ביקש הזקן שיוליכו אותו אל המלך. כשהגיע הקשיש אל המלך נעמד לפניו כשפניו מפיקות אור יקרות ואמר לו 'לא לחינם נעלמו הדגים מן הים, השר שקנה את הזיכיון על הדיג נהג שלא בהגיונות ורצה לעשות עושר על גבי היהודים בני עירך. אם יבוטל החוזה מול השר ומחיר הדגים ישוב לקדמותו, ישובו הדגים אל הים. אך אם יגורשו היהודים מבתיהם לא יארכו ימיך על כס המלכות! נרעד המלך מהדרת קדושתו של הישיש, חרד לגורלו, ומיד צוה להפקיע את הזיכיון מידיו של אותו שר. רק אז ביקש הצדיק מהמלך להתלוות אליו אל שפת הים, ועמד מול המים השוצפים שקוע בשרעפיו. לפתע נהרו פני הצדיק והוא פנה אל המלך ואמר 'צווה לדייגים לפרוש את מכמורתיהם!'. לא עברו דקות אחדות, וכבר התמלאו רשתות הדייגים בשפע של דגים מכל הסוגים. נפעם המלך מאד ממראה הסס שנגלה לעיניו וקרנם של היהודים עלתה בעיניו, ו'לְיְהוּדִים הִיָּתָה אֹרֶחַ וְשִׂמְחָה'.

שוק הדגים המשגשג שבאחת מערי תוניסיה שבצפון אפריקה, משך את תשומת ליבו של שר חשוב ומכובד בממשלה. הוא הבחין בתכונה הרבה המתרחשת בשוק בערב שבת, לפליאתו לא נותר יהודי אחד, אפילו מבין עניי העיר, שלא יצא מהשוק עם דג לכבוד שבת. לאחר שהבחין השר שהתופעה חוזרת על עצמה מידי שבוע, עלה בדעתו רעיון לעשות עושר והון. וממחשבה למעשה, שם פניו אל ארמון ה'ביי' מושל תוניסיה, במטרה לקבל לידו את הזיכיון על ענף הדיג. ידועה תוניסיה כארץ המשופעת בדגים, אך דבר זה לא מנע מאותו השר להכפיל ולשלוש את המיסים על הדייג, דבר שגרם לסוחריו הדגים להפקיע גם הם את מחירי הדגים.

הימים היו ימי חודש אדר שמזלו דגים. כשהגיעו היהודים לרכוש באותו השבוע דגים לכבוד שבת, קידמה את פניהם הפתעה מרה, מחירי הדגים האמירו ביותר. נאנחו היהודים אל ליבם, רבים נאלצו לוותר על מנת הדגים המושבחת שהיו מכינים לכבוד השבת. בצר להם פנו יהודי העיר אל רבם, וזעקו לפניו על הגזרה הקשה שפקדה אותם. כששמע הרב את נאקת בני עירו, ביקש לכנס את כל יהודי העיר אל בתי הכנסיות על מנת להעתיר לריבון העולמים שתבוטל הגזרה המעיקה. נרגשים נקהלו יהודי העיר בבתי הכנסיות וזעקו אל בורא העולם. יהודי קשיש צדיק וירא שמים היה גר באותה העיר, כשראה את בניו מתכוננים לצאת, שאלם 'לשם מה מתכנסים היהודים בבתי הכנסת?'. ענו לו בניו 'השר שרכש את הזיכיון על הדיג החליט לנצל את סמכויותיו והוביל להפקעת מחירי הדגים, ואין באפשרות היהודים לעמוד במחיר הגבוה'. נאנח הצדיק מעומק ליבו והפטיר 'בעזרת ה' תבוא הישועה במהרה'. שמחו בניו על דברי אביהם ויצאו לבית הכנסת. לכשחזרו לעת ערב, ראו את אביהם שוקד על תלמודו לאור הנר, כשפניו אפופים בשרעפי קודש. השחר הפציע ועדיין לא פסק פיו של האב הישיש מלהגות בדברי תורה. לפתע, ננער ממקומו וקרא לאחד מבניו ואמר לו 'קשה עלי ההליכה ונוכחותי תבלוט מאד ברחובות העיר, ולכן אבקש ממך להיות שליח במקומי בשליחות שיש לבצעה בוריוות ובחשאי', הוציא האב הישיש מאמתחתו פיסת קלף סגורה, וציווה על בנו 'צא אל הים עוד טרם יבואו הדייגים לעבודתם, והשלך בחשאי את הקלף אל המים'. כשהגיע הבן אל חוף הים בדק שאין איש בקרבתו, ובאחת השליך את הקלף מידו הישר אל הגלים השוצפים. הדייגים שהגיעו באותו הבוקר אל חוף הים, לא חשו בתחילה בשינוי. הם פרשו את רשתותיהם, רגילים היו שתוך פרק זמן קצר מתמלאות הרשתות במאות

הפעמון

ביותר בעולם הוא ה'ביג בן' התלוי במגדל השעון של בית הנבחרים הבריטי בלונדון כבר קרוב למאה וחמישים שנה, וקולו צלצולו נשמע למרחקים. גובה מגדל ה'ביג בן' הוא 98 מטר. גובה הפעמון התלוי בראשו כ-3 מטר ומשקלו כ-14 טון. חודשיים בלבד לאחר תלייתו של הפעמון במגדל, נפער סדק בגוף הפעמון כתוצאה ממשקלו הכבד של הפטיש ההולם בו. שלוש שנים הושבת הפעמון, עד לתיקונו והפעלתו מחדש. מגדל פעמונים נוסף המפורסם בעולם, ולא בזכות פעמוניו, הוא **מגדל פיזה המגדל הנטי שביאטיליה, הנושא בראשו **שבעה פעמונים**.**

הפעמון הגדול ביותר בעולם הוא 'פעמון הצאר', בקרמלין שבמוסקבה. הפעמון עשוי ברונזה, גובהו 6.2 מטר, קוטרו בחלקו התחתון 6.6 מטר, ומשקלו למעלה מ-200 טון. פעמון זה לא השמיע את צלצוליו מעולם, בעודו מונח בבור היציקה, נשבר הפעמון כתוצאה משריפה, וחלק השוקל 11.5 טון ניתק ממנו, ומוצג כיום לצידו. הפעמון השלם הגדול בעולם המפיק צליל מחריש אזניים, מוצג באוסקה **שביפן, גובהו 3.5 מטר והוא שוקל קרוב למאה טון.**

ולהבדיל בין חול לקודש, בשולי המעיל של הכהן הגדול היו **שבעים פעמוני זהב כנגד שבעים הזקנים** (מדרש לקח טוב) **"וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵּאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ"**. ביאר האלשיך הקדוש שהקול שמפיק פעמון העשוי מזהב, **עדין ונמוך ביותר בשונה** משאר המתכות.

"וַיִּעֲשֵׂוּ פַעְמוֹנֵי זָהָב שְׁהוּר וַיִּתְּנוּ אֶת הַפַּעְמוֹנִים בְּתוֹךְ הַרְמְזִים" (לש, כה), כתוב במדרש **לקח טוב** 'זוה נס גדול היה, שהפעמון היה של זהב, והרימון של תכלת וארגמן ותולעת שני, והיה מקיש וקולו נשמע, כאילו היה כולו של זהב'.

הפעמון הוא כלי נגינה פשוט, המורכב מגביע מתכתי הקרוי 'זוג', שהולך ומתרחב בשוליו. לשון הפעמון נקראת **עינבל**, והיא כעין מוט או דיסקיט עגולה העשויה מתכת ותלויה מלמעלה בתוך הפעמון. כאשר מקישים בעזרת הענבל על גבי דפנות הפעמון - נשמע צליל מהדהד. יש פעמונים נטולי ענבלים, שמקישים עליהם באמצעות פטיש עץ. גם פעמוני יד קטנים מפיקים צלילים חזקים, אולם קול צלצולי פעמון גדול שמשקלו עולה על מספר טונות, יכול להישמע אף למרחק של קילומטרים. צליל הפעמון הוא צליל מתכתי, ותהודתו נשמעת הודות למבנה היחודי של הפעמון. כאשר נוצר סדק בגוף הפעמון, משפיע הדבר על תהודת הצליל, ועל יכולת הפעמון להפיק צליל.

בערים גדולות, בעיקר בערי אירופה נפוצים מגדלי פעמונים, שנבנו כחלק מבתי העיר. בראשי מגדלים אלו תלוי לפחות פעמון אחד, הנועד להשמיע את צלצולו למרחק. לרוב, שימשו צלצולי הפעמונים להורות על השעה, אך השתמשו בהם גם להורות על אירועים מיוחדים. **מגדל הפעמון המפורסם**

08.852.0.852 אקאב